GAZETA KRAKOWSKA

Nro 88.

Z KRAKOWA DNIA 2 LISTOPADA 1817 Roku W NIEDZIELĘ

W dniu 26 b. m. z powodu rocznicy Urodzin N. Imperatorowey Maryi Federowney, Matki Nayiaśnieyszego Imperatora Wszech Rossyy i Króla Polskiego, w Kościele tuteyszym na Zamku odprawione zostało uroczyste Nabożeństwo, w końcu którego *Te Deum* JW. Woronicz Biskup Dyecezyi tuteyszey zaintonował. — Na Nabożeństwie tem Władze Królewskie, w tuteyszym Mieście dotąd zostaiące, maiąc na czele JW. Miączyńskiego Pełnomocnego Kommissarza do Organizacyi Wolnego kraiu Krakowa znaydowały się. Wieczorem mieszkania Urzędników Królewskich oświecone były, między któremi mieszkanie JW. Kommissarza Miączyńskiego szczególniey iaśniało.

Z Warszawy d. 18 Października.

Dalszy ciąg Listu drugiego do Andrzeia Zamoyskiego, (obacz Ner 87 Gazety Krakowskiey.)

"Muszę na moment zwrócić uwagę JW. WMPana, iż ten krótki wywód pierwszych błędów prawodawstwa naszego, w głębokie rzucił milczenie słuchaczów moich. Tymczasem ia kończąc dalsze moie rozumowanie, powiedziałem: „

"Szanowni współobywatele! wyłożyłem wam pokrótce osnowę uwag moich, względem błędów pierwiastkowych prawodawstwa Narodu, a za któremi wszystkie prawa nasze są obłąkane. Z tego ogólnego widoku praw naszych, od początków ich, aż do skutków w oyczyznie z nich wynikłych; z tego pierwszego zepsucia porządku narodowego postępuiąc aż do dzisieyszego stanu nikczemności narodowey; zgoła im daley taką analityczną postępowalibyśmy drogą, tem bardziey od szczęśliwości publiczney oddalonemi widzielibyśmy się. „

"Jeżeli się zastanowiemy, coby nam było powodem, że w tak długim trwamy obłędzie, nie możemy tylko zastarzałemu przyznać to nałogowi, który tak dzielnie na umyśle naszym działa, iż stworzenie rozumne, człowiek, zamienia się z czasem w zwierzę nałogu..... Wreszcie dowcip ludzki znayduie zawsze czem zasłonić swoie błędy, i woli usprawiedliwieć, niżeli poprawiać pomyłki działań umysłowych... Z takiego ducha mniemań fałszywych uro-

sto w umysłach naszych pozorne systema szali, albo wagi między władzami różnych stanów; a z tey wagi wynikneło niedorzeczne tłumaczenie wolności narodowey, iakby zawieszoney między sprzeciwiaiącemi się sobie nawzaiem stanami. W takiem obłąkaniu się politycznem, zniknęło fundamentalne ułożenie, i obwarowanie iedności interessu całego Narodu...wolności każdego obywatela w nabyciu godziwem, to iest, bez uymy cudzego maiątku i pewności użycia własności swoiey; co wszystko iest osnową mocy, powagi, szczęśliwości publiczney, ludności i trwałości narodowey; co wszystko mówię iest gruntem praw wszystkich, i bydź powinno końcem Rządu i władzy kraiowey.

" Jakież widziemy skutki w narodzie z praw naszych niesfornych? Szanowni Obywatele! smutno iest stawić sobie w oczach obraz oyczyzny naszey. — Od wieluż to czasów nie znamy, co to iest przedsiębrać całością mocy narodowey obronę kraiu? bo Rząd tego kraiu nie tak złożony, praw dzielność i opieka nie tak urządzona, żeby całością swoią mógł się Naród bronić... Setna tylko iego cząstka ma swóy interes w obronie publiczney. — A ileż to okoliczności opuszczonych, w których bezpieczeństwo kraiu mogło bydź opatrzone; nieszczęśliwosci iego mogły bydź przewidziane, uprzedzone, i odwrócone!.. było to interessem rządu kraiu, ale Stany rząd składaiące, osoby i urzędy, z których się Stany składaią, mieli inne interessa, inne i różne względem siebie widoki, którémi były zaięte! — Jakaż ztąd postać wnętrzna kraiu? iaka nigdy po nayokropnieyszey woynie w narodach rządnych nie iest widzianą. Stokrotnie prawie większa liczba mieszkańców z opieki praw wyzuta, ledwo trzecią część kraiu zaymuiąc mieszkaniem, czyni ludność iego nędzną, ubogą, i mało użyteczną; reszta obszerności kraiowych pusta i dzika, wsie nikczemne i opuszczone; miasta, które są składami potrzeb ludzkich, upadłe i zniszczone; bo nay większa część nędznego ludu potrzeb nie zna; naostatek cały naród mało posiadaiący maiątków i sposobow do obrony publiczney i innych potrzeb kraiu, został u obcych w pogardzie u siebie w Anarchii. Te są skutki zagnieżdżonych błędów w prawach naszych i w rządzie.

" Na tem gdy zakończyć rozumiałem rozprawę moię, odezwał się młody nasz Pan Podkomorzyc, co świeżo powrócił z Akademii, i Król go w gabinecie swoim umieścił, a którego ia tylko dotąd z wierszyków, satyr i baiek dowcipnie pisanych znałem; odezwał się mówię ten młody obywatel, ale w tonie pełnym skromności, iaki dziś rzadko młodzieży naszey towarzyszy, nie w tonie mówię nauczyciela, który pogardę na wszystko rzuca, ale w tonie powolnego ucznia, który chcąc się doskonalić na usługi kraiowe, szuka w kraiowcach oświaty i nauki — tak się do mnie odezwał: — " Rzucił Pan wielką oświatę na umysł młodego Polaka, czyniąc rozprawę o Prawodawstwie i prawach naszych, ale ieżeli mi iest wolno powiedzieć, zamieściłeś w rozumowaniu swoiem wiele materyi politycznych, które wychodzą z granic pracy Zamoyskiemu zamierzonych, gdyż tylko iemu są poruczone prawa sądowe, a nie zmiana konstytucyi, czyli praw politycznych kraiowych. „

" Z wdzięcznością i szacunkiem przyiąwszy uwagę Podkomorzyca, odpowię-

działem mu: — " Prawda iest, co WPan mowisz ale osądź, czy można zamilczeć te błędy pierwiastkowe rządu, a ztąd i błędy początkowe praw naszych. Doświadczam z ukontentowaniem z tey krótkiey iego odezwy, żeś się nauczył poznać, iaka iest różnica między prawami sądowemi, a prawami politycznemi. Z takowey atoli swoiey wiadomości przyznać musisz, iaki iest związek między prawami cywilnemi, a osnową całą prawodawstwa narodowego, czego zamilczać nie chciałem idąc do źrodła obłąkanego prawodawstwa naszego — *hoc fonte derivata clades*. „

– " Na to za otrzymanem od zgromadzenia pozwoleniem, którego się przykładny młodzieniec dopraszał, w obszerną z tey przyczyny wszedł dysertacyią, mówiąc: Lękam się, aby bądź naydoskonalsze dzieło Zamoyskiego, przyiętem przez naród zostało. Odważyłem się to przełożyć Królowi, iż należałoby pierwey pismami publicznemi współziomków naszych umysły do tego przysposobić, i słabe oczy wielu obywatelów, do patrzenia na ziawisko nowego światła uzbroić; należałoby mówiłem wprzód przeyść rozsądną krytyką przez wszystkie prawa nasze, iakie są pisane, i te przytoczyć, które są zupełnie zamilczane, albo też nieprzyzwoicie do obyczaiów skłonności naszych narodowych z obcych statutów pożyczone, i nam narzucone zostały.

" O iak ważne i godne nayszlachetnieyszego pióra takowe są materyie! "Tuby można, zwrócił się do mnie, trafiać w myśl WPana, zaczynaiąc uwagi od nierozdzielności Władzy zwierzchność powszechną nad narodem sprawuiącey; nad iednością interessów Stanów rządzących z interessem całego Narodu. nad związkiem szczęścia prywatnego z publicznem; nad wolnością przystoynego i użytecznego starania się każdemu o pomnożenie dobra i maiątku swego, bez uymy i uszczerbku drugiego. — Tuby można mówię wystawić ochydę niewoli kilku milionów użytecznych mieszkańców, i z takowego ich stanu wynikaiące dla całego kraiu straty i szkody. „ Te i tym podobne prawdy mogłyby się stać nauką powszechną i należałoby szkołę ich otworzyć. A ieżeli prawdy duchowne, których poięcia ludzkie dosięgać nie mogą, stały się tym sposobem głęboko wpoione w umysły i serca nasze, za cóżby prawdy cywilne oczywiście dowiedzione, a gorliwością ducha pokazane, niemiałyby przystępu do serc obywatelskich uzyskać? „

" Naostatek, choćby takowe pisma nie przekonały zupełnie umysłów, wiele uczynią, ieżeli wzniecą wątpliwość w rzeczach, o których umysły błędnie i względem praw pisanych i pisać się maiących, są uprzedzone; ieżeli zburzą serca naturalnie prawdę lubiące i poruszą z mieysca wdziedziczone w umysłach błędy; a nakoniec ieżeli przynaymniey, przeymą na siebie pierwszy niesmak, któryby mógł się okazać, przy podaniu zbioru praw Zamoyskiego i sprawić iemu nierozmyślne odrzucenie. „

" Ale, kończył daley, wypada nam postępować z wiekiem, a nasz właśnie, iuż szczególniey duchem filozofii oświecony wytępiwszy wiele błędów społeczności szkodliwych, zwracać się zdaie ku oświeceniu samych zasad towarzyskich. Jakoż cofnirymy nieco wstecz umysł, wieleż uprzedzeń, przesądów, iuż pokona-

)s(

nych nie znaydziemy, których niedawnym czasem nawet zaczepić nie było wolno? Te stwory ciemnoty w ciele politycznem zagnieżdzone, iak owe bożyszcza fanatyzmu miały swoie świątynie i swoich Kapłanów. Toć iest dla czego, im dawniey która społeczność iest poczęta, tem do rozprochu doyrzalsza, ieżeli się odradzać wiekami nie chciała. „ —

" Tey prawdy smutney przykład Naród nam nasz wystawia. — Tysiące lat, politycznego pobytu na tey kuli liczemy, ale prawdziwego życia politycznego, wieleż lat rachować możemy? było to ciało zgrzybiałe, ale bez duszy; była to starożytna budowa, ale bez fundamentu, którą zbieg okoliczności wspierał, a nadeszła burza okropna do razu obaliła. „

" Nie mieliśmy konstytucyi, która będąc związaniem budowy polityczney, nadaie iey pewny kształt, porządek i trwałość. Byliśmy bez praw fundamentalnych tego węgielnego kamienia towarzyskiego związku, a w niedostatku których mieć nie mogliśmy pewnych praw cywilnych, tem mniey ieszcze kryminalnych, policyynych i administracyynych. Mieć ich mówię nie mogliśmy, bo to wszystkie z natury rządu wynikać, na nim się opierać, i do iego kształtu stosować się były powinny, a my stałego rządu niemieliśmy. „

" Narzekamy na zrywane w dawnych czasach Seymy! Szanowni Bracia starsi, kończył młody Podkomorzyc, w takim bezrządzie, czyż można się było spodziewać iakich korzystnych Seymowych owoców? — Jakoż gdy szukam składu w ówczasowey postaci tych Seymów, widzę ie bydź złożone z możnieyszych przez intrygi, urzędy i maiątki, i z ich plenipotentów, rejentów, a często i kommissarzy. — Z takowego składu Likurgów, czy można było wróżyć światłe i użyteczne poprawy w procedurze, i w samym praw zbiorze? Mogło tam było panować prawnicze szermierstwo, ale duch prawodawczy takiego ciała ożywiać nie mógł.

" Lecz zaciągnieymy iuż zasłonę na te ubiegłe nieszczęść naszych czasy; dosyć iuż wiemy o dzieiach naszego dawnego prawodawstwa, a gdy do nowego łaskawe dla nas wschodzić zdaią się zorza, przykładaymy się wszyscy do zbierania potrzebnych w tym przedmiocie materyałów, dla złożenia ich Zamoyskiemu; a co naywięcey, iak na początku powiedziałem, staraymy się przysposabiać publicznemi pismy umysły, aby prawdę użyteczną poznać i przyiąć były sposobne. „

To gdy zakończył, tak wielkich nadziei dla kraiu młodzieniec, podnieśliśmy się wszyscy z prośbą, aby porzuciwszy dowcipne wiersze, satyry i bayki, oddał się pracy istotnie kraiowi użyteczney.

" Przepraszam JW. WMPana, iż go tak długim listem zatrudnić odważyłem się, ale ufam, że w nim znaydziesz pociechę, iż o materyi tak ważney iuż kray mówić zaczyna. „

Z Peterzburga d. 25 Września d. k.

N. Cesarzowa Elżbieta, W. X. Mikołay z małżonką swoią i Xiąże Pruski Wilhelm wyiechali z tey stolicy do Moskwy. Za dni kilka wyiedzie tamże N. Cesarzowa Maryia.

Skutek mądrych urządzeń N. Monarchy naszego we względzie handlowym, codziennie pomyślniey czuć się daie. Towary sukienne, bawełniane i płócienne znacznie tu staniały.

— *Wyjątek z Ruskiego Inwalida.* —

Znaiomy nasz pisarz P. Swinin otrzymał w tych dniach z Pawłowska list od doktora Ritmeystera Radcy Stanu, przez który chociaż sposób leczenia pokąsanych od psa wściekłego za pomocą Wodnego szylniku (alisma plantago) nie iest zaprzeczony; lecz ieszcze się namienia inny, doświadczeniami i pomyślnym skutkiem stwierdzony, a tem iest Krew. — Pan Ritmeyster pisze: Lat trzydzieści temu, iak w powiecie Sofiyskim w okolicach Sławianki wilk wściekły w iednymże czasie pokąsał 12 ludzi, z których 7 umarło, a pięciu wyzdrowiało, tak że do dziś dnia zupełnie są zdrowi. Wiele miałem trudności nim się dowiedziałem o środkach przez które ocalonemi zostali, aż nakoniec powiedziano mi, iż krew tegoż wściekłego wilka, którą pili, zachowała ich przy zdrowiu i życiu. To osobliwsze lekarstwo odkryte im zostało przez Pastora tey wioski Passelberga, który się i mnie potem przyznał, że ten sekret był przez lat 40 w iego tylko rodzinie wiadomy i używany. Oprócz pomienionych pięciu osób wymienił mi kilku żyiących i zdrowych ludzi, którzy byli pokąsani przez wilków albo psów wściekłych. Przed sześciu laty umieszczono było w gazecie *Poczta Północna*, iż w Ukrainie obywatel pewny, bardzo pomyślnie leczy od pokąsania psów wściekłych krwią kaczek. Przeszłey zimy widziałem pięciu ludzi pokąsanych od psów wściekłych, których w szpitalu Carsko-Sielskim leczono krwią kaczek i wszyscy wyzdrowieli. Lecz nie śmiem z pewnością twierdzić, iż środek takowy iest niechybnym, gdyż psa którego miano za wściekłego zabito bez dostatecznego przekonania się o wściekłości i pokąsani ludzie wszyscy odzyskali zdrowie. Z Wielkich Łuk pisał do mnie Pan Sztokman, iż nie raz mu się zdarzyło wyleczyć psa pokąsanego od psa wściekłego, odciąwszy koniec ogona u psa pokąsanego, który liżąc ranę aż nim się zagoi, przyymie potrzebną ilość krwi do należytego uleczenia od wścieklizny. Naturalny więc iest wniosek, iż we krwi zwierzęcey iest lekarstwo od wścieklizny, i że krew pokąsanych i nawet wściekłych zwierząt nie ma żadnego iadu; ale cały iad iest w ślinie wściekłego zwierzęcia. Te moie uwagi miały zaszczyt bydź ogłoszone, przez sławnego doktora Hufeland w dzienniku iego. Do doktorów należy zrobić w tey mierze należne doświadczenia, a przekonawszy się o skutkach, iak nayspieszniey ogłosić wszędzie. Lekarstwo to tem iest pożądańsze, iż każdy wieśniak ma ie w własnym domu, czyli raczey każdy z ludzi i zwierząt nosi w sobie. &c. &c.

Z Londynu d. 14 Października.

Parlament został na nowo od d. 5 Listopada do 16 Grudnia odroczony (i nie zgromadzi się zapewne aż po Swiętach Bożego Narodzenia.)

Posłowie Hiszpański Xże San Carlos i Pruski Baron Humboldt oddali podczas audyencyi d. 10 wierzytelne listy Xciu Rejentowi.

Gazeta Morning-Chronicle donosi: w sobotę d. 11 b. m. o godzinie 2 z południa Ministrowie Hr. Liwerpool, Kanclerz skarbowy, Lord Sidmouth, Lord Castlereagh, Hr. Bathurst i P. Canning mieli gabinetową radę, na którą zwołał ich Lord Castlereagh, dla naradzenia się, iak sły-

chać, nad listem, który posłaniec Królewski Mayer przywiozł od naszego w Peterzburgu posła Lorda Cathcart. Rada ta zakończyła się dopiero po godzinie 4 z południa. — Gazeta Goniec dodaie do tego doniesienia co następuie: " W kilka godzin po ogłoszeniu ninieyszego doniesienia znakomity *Dom* w Londynie odebrał pod d. 11 Września list z Rewlu, który zawiera: " Rossyyska flota w tym porcie składaiąca się z 6 liniowych okrętów i kilku fregat czyni przygotowania do nieodwłocznego odpłynienia.,, Ogłosiwszy osnowę tego listu, który bez obiaśnienia mogłby dać powod do zatrważaiących domysłów, zostaliśmy upoważnionemi do oznaymienia naywyraźniey i nayautentyczniey, iż rząd z strony Rossyi nie odebrał żadney odezwy, która dawałaby naymnieyszy powod do niespokoyności lub obawy, owszem stosunki nasze z tem Mocarstwem tak są przyiacielskie i serdeczne, iakich naygorliwszy patryiota życzyć sobie tylko może dla utrzymania pokoiu z Rossyią i z resztą świata.,, (Przeznaczenie rzeczoney floty do Hiszpanii oznaymione w krotce potem zostało.)

Pisma nasze oznaymiły także treść propozycyy Cesarza Rossyyskiego, względem wytępienia na morzach wszelkiego rodzaiu rozboiow, które przed iego z Peterzburga wyiazdem Dworom rozesłane zostały. Tyczą one się 1) Barbaryyczyków i Tureckich rozboyników morskich. Gdy ci szczególniey morze środziemne niebezpiecznem czynią, przeto narody posiadłości nad tem morzem maiące wezwanemi są, aby wyznaczyły dla woiennych okrętów stanowiska, iako to Angliia pod Gibraltarem, Maltą i Jońskiemi wyspami; Francyia pod Marssyliią i Smirną; Austryia pod Tryiestem i Wenecyią na morzu Adryiatyckim; Hiszpaniia pod Majorką, a Neapol pod Sycyliią. Te 9 stanowisk maią z sobą mieć związek, i dla osiągnienia zamierzonego celu zostawać pod iednym wspólnem dowodztwem, które zapewne Angielski Admirał otrzyma. Przez podpisane od wszystkich pierwszego rzędu Europeyskich Mocarstw oświadczenie wezwana bydź ma Porta i Barbaryyskie kraie do wyrzeczenia się dotychczasowego systematu rozboiu, z zagrożeniem w przypadku oporu od wszystkich spalenia Algieru, Tunis i Trypolu i założenia tam Europeyskich osad. Dla uczynienia tego planu w ogóle przyiemnieyszem Anglii, Dey Algierski wezwany bydź ma do ustąpienia Anglii miasta Bona z całem iego obwodem, gdzie Angliia założyć ma swoią osadę. Jeżeli uda się ważny ten krok, tedy połączona siła mieć będzie oprócz Ceuty ważne stanowisko na północno Afrykańskim brzegu. Ceuta sama iest mało znaczącą do przeważania nad rozboyniczemi kraiami. 2) Południowey Ameryki korsarskie okręty. Angliia, Rossyia, Francyia i Hollandyia obowiążą się trzymać na Atlantyckim Oceanie pewną liczbę woiennych okrętów, które czuwać będą, aby wszystkie neutralne okręty od korsarskich okrętów szanowane były. Każdy neutralny okręt zaopatrzony na ten koniec bydź powinien łacińskim paszportem bezpieczeństwa i pewną złożyć opłatę, a zato powyższe Mocarstwa zaręczaią za iego bezpieczeństwo przeciw korsarzom.—Srodki przeciw Perskim i Maleiskim korsarzom dawniey iuż umowione zostały. —— Nakoniec Danii przyznana została część

opłaty Sundowey, aby strzegła morza Baltyckiego przeciw korsarskim okrętom; na Szwecyią włożony zostanie podobnyż obowiązek względem Kattegat, ale nie będzie mocną pobierać żadney opłatey, tylko z składek przeciw poskromieniu rozbojow będzie wynagrodzoną. (Urzędownie względem tych układów nic ieszcze nie oznaymiono.)

Umowa między Portugaliią i Francyią, mocą którey pierwsze Mocarstwo zwraca drugiemu Francuzką Guianę, zawarta została d. 28 Sierpnia. Król Portugalski obowiązał się oddać ią w przeciągu 3 miesięcy lub prędzey ieżeli będzie można.

Gazeta Goniec powstaie przeciw związkom na stałym lądzie obowiązuiącem się nieużywać Angielskich towarów, iak następuie: "Nierozsądny zamiar niektórych osób stanowienia związków przeciw używaniu Angielskich towarów, miał także w niektórych miastach Szląskich znalesć naśladowców. Mała ta krucyiata prywatnych rodzin, będzie, iak sądziemy, na kilka miesięcy modą, poki iey uczestnicy nie uznaią swoiego głupstwa.,, (Czemuż gazeta Goniec nie idzie za powagą Angielską i zamiast niegrzecznego łaiania, nieczeka spokoynie tych kilku miesięcy poki ta moda nieustanie; lub przewiduieł przez mądrość swoią, że w czasie utworzy się zasadzone na rozumie i wzaiemności lądowe systema daleko niebezpiecznieysze, niżeli Bonapartego było?)

Gazeta północney Ameryki, National-Intelligencer, pod d. 28 Sierpnia, żali się na sposób, w iakim pisma Angielskie wystawiaią przedsięwzięte przez Ziednoczonę Stany środki do pomnożenia swey siły morski, i zarzuca im, iż zmyślaią czyny i polityczne zamiary Amerykanów fałszywie wyktadaią. "Każdy niepodległy rząd, wyraża to pismo, ma prawo użyć swych źrodeł na swoią obronę iak naydogodniey mu się zdaie. Jeżeli ościenny kray gotuie się do woyny, i my mamy powod do sądzenia, iż ten zamach iest przeciwko nam zamierzony, tedy się także uzbroić. Jeżeli tenże kray przedsiębierze mądre środki wewnętrzney oszczędności i ulepszeń, tedy i my, ieśli nie daliśmy mu przykładu, powinnismy przynaymniey one nasladować. Tymczasem postrzegamy z radością, iż rząd Angielski mało takiego okazuie ducha, iaki pisma Angielskie chciałyby w iego gabinet wmowić.,,

Jedna z Amerykańskich gazet donosi, iż do Laguira Królewsko-Hiszpański bryg przybył z Cumana z wielu jeńcami płci męzkiey i niewieściey; pomiędzy ostatniemi znaydowała się 16 letnia dziewczyna, która miała obie ręce ucięte, za to, iż szyła chorągiew dla patryiotów.

Z Paryża d. 14 Października.

Król przeieżdża się ciągle do okolic, które dobrodzieystwy swemi obdarza. D. 12 podpisał umowę małżeńską Hr. St. Aldegonde z wdową po Marszałku Augereau, która utrzymana iest przy tytule Xiężny Castiglione.

Podczas popisu 12 bataliionów grenadyerów na równinie Villers d. 9 spadł Xże Angouleme z konia, ale szczęściem nieszkodliwie.

Hr. Beugnot zluzować ma Hr. Blacas w Rzymie i umiarkowanie ukończyć spra-

wy konkordatu. Hr. Blacas udać się ma w taynem poselstwie do Hiszpanii.

Rossyyski Hr. Rostopczyn przybył tu powtórnie.

Szanowny dawny zamek Montmorency, kolebka pierwszey i naystarszey baronów rodziny we Francyi, kupiło teraz towarzystwo pod nazwiskiem *Bande noire* na rozebranie.

Pod rządem teraźnieyszym odnowia się nadzieia, że wielkie dzieło, które w r. 1770 zaczęte i często przerywane było, ukończone nakoniec zostanie, to iest złączenie morza północnego z śródziemnem przez kanał Sommy i inne. Zaczenaią teraz żywiey około tych kanałów pracować.

Po iutrze obchodzona będzie w całey Francyi rocznica śmierci Królewey Maryi Antoniny.

Konsul Hiszpański w Rouen ostrzegł obwieszczeniem officerów Francuzkich, aby nie dali się uwodzić ajentom południowey Ameryki i nie zaciągali się do służby rokoszanów, gdyż ieżeli z bronią w ręku dostaną się w niewolą woysk Królewskich, będą iako rabusie uważanemi.

Z Madrytu d. 2 Października.

Mieszkańcy prowincyi Kastylii prosili rządu o pozwolenie wywozu zboża, ponieważ maią obfity tego roku urodzay; ale że w innych okolicach Hiszpanii nie wypadły tak pomyślnie żniwa, przeto J. K. Mość chce zasięgnąć wprzód w tey mierze zdania swey rady stanu.

Nasz Minister związków zagranicznych, Kawaler Pizzaro, wydał pod d. 19 Września pismo następuiące do tuteyszych zagranicznych ministrów i ajentów: —— " Wiadomo mi iest z doniesień, które Król, Pan móy, od swoiego konsula i sprawuiącego interessa z Tangeru odebrał, iż rząd Marokański dla fregaty (Menrosa 34 działowey, 50 ludzi osady maiącey, pod Kapitanem Arrach Abdorraman Bargusk) i brygantyny (el Mogadar, 18 działowey, 30 ludzi osady maiącey, pod Kap: Arrach Ibrahim Gubaces) które pod zarządzenie Deja Algierskiego z Larrach do Algieru odpłynąć miały, żądał od niego w d. 30 Sierpnia zwykłych paszportów. Do tey nowiny, która iest wypadkiem poselstwa Algierskiego do Maroku, przydać należy inną, że Murzyn maiący zlecenie oddać te okręty, nazwiskiem Berturbe, który niegdy należał do spółki handlowego domu w Lizbonie, wymówił się, iż okręt wyprawiony z Gibraltaru przywiezie brygantynie Mogadar do Algieru 10.000 cet: saletry i 1000 cet: miedzi, on zaś ma zlecenie udać się z podarunkami od swoiego Sułtana do Tunis, a ztamtąd do Stambułu. Takie wiadomości powinny naturalne wzbudzić podeyrzenie, iż pomiędzy Mahometanami zachodzić musi powszechny związek przeciw spokoyności i dobru Europeyskich Mocarstw; J. K. Mość rozkazał mi zatem donieść WPanu o tem wszystkiem, ażebyś uwiadomił swoy rząd, który przez swoią mądrość uzna iak potrzebną iest rzeczą mieć baczne oko na kroki powyższych kraiów, i zastanowić się iakie skutki pociągnąć za sobą może związek Barbaryyczyków, którzy nieubłaganemi będąc nieprzyiaciołmi polerownych ludów, przyzwyczaionemi są morski rozboy i grabież poczytywać za źrodło swoich dochodów. Korzystaiąc z tey okoliczności oświadczam WPanu, &c.

DODATEK
DO Nro 88.
GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 2 LISTOPADA 1817 Roku W NIEDZIELĘ.

Z Kopenhagi d. 18 *Października.*

Mamy tu niezawodną wiadomość, iż Rossyyską oczekiwaną w naszych wodach eskadrę składaiącą się z 5 liniiowych okrętów i 3 fregat, ustąpiła Hiszpanii. Liniiowe okręty maią po 74, a fregaty po 44 dział. Płyną pod dowodztwem Adm. Moller do Kadyxu, zkąt maytkowie Rossyyscy odesłanemi zostaną na przewozowych statkach do Rossyi.

Podług wyrachowania Radcy stanu Fram wypotrzebuią w naszem kraiu rocznie około 30,000 oxewtów wina, w wartości 1,152,000 talarów, 81,686 beczek wodki w wartości 982,623 tal. kawy 623,000 funtów, w wartości 103,800 tal. herbaty 1,245,600 funtów, w wartości 500,000 talarow.

Z Hagi d. 18 *Października.*

Sprawuiący interessa Francuzkie upraszał o pozwolenie zakupienia w Hollandyi i wywiezienia znaczney ilości żyta dla woyska osadzaiącego Francyią, ponieważ w okolicach, w których sto woysko stoi, nie wiele znayduie się zboża.

Królewicz Fryderyk obiechawszy Niderlandy aż do Greningi, powrocił do naszego miasta, rownie iak Król z Amsterdamu.

W przyszły poniedziałek otworzone zostanie posiedzenie Jeneralnych stanów.

W uniwersytecie Lowanium będzie teraz także katedra języka Niemieckiego założona.

Od brzegów Menu d. 18 *Października.*

Chemik Francuzki, P. Levrat, z Chatilon, utrzymuie, iż odkrył kraiową roślinę, którey nasienie oczyszczone i wysuszone w piecu, daie ugotowane napoy bardzo do kawy podobny, przyiemnieyszy ieszcze smak i zapach od kawy Mokayskiey maiący. Roślina ta nazywa się *Iris pseudocerus*, rosnąca obficie nad brzegami stawow i po bagnach.

NN. Cesarstwo Austryiaccy odwiedzić maią w Styczniu Dwor Bawarski. — Xże Eugeniusz d. 12 b. m. w imieniny Króla założył pierwszy kamień na fundament nowego swoiego pałacu w Minchen. Wystawienie tego pałacu sprawuie tem większą w tem mieście radość, że wiele dzieł kunsztu tego Xcia, które z braku mieysca nie

mogły bydź widzianemi, wystawione zapewne będą w salach tego pałacu na widok publiczny. W fundament włożono oprocz popiersiów Xcia z metalu i kamieni, wiele złotych i srebnych pieniędzy, i t. d.

W prowincyiach Nadreńskich pod panowaniem Króla Pruskiego i w Westfalii wyznaczona została kommissyia z władz prowincyionalnych, dla sprostowania podatków, a mianowicie gruntowego, która ziechać się ma w tym miesiącu do Bonn.

Doktor Karol Murhard w Kassel, oddał seymowi Niemieckiemu ważne swoie dziełko: o Teoryi złotey i srebrney monety.,,

D. 12 b. m. nastąpiło w Dreznie uroczyste zaręczenie Xiężniczki Kunegundy, córki Xcia Maxymiliiana z Xciem Następcą W. Xięstwa Toskańskiego.

Po 22 letnim rozdziale ziechały się niedawno dwie naczelne Głowy domu Hessen-Darmstadt. Gdy Elektor Heski znaydował się w Hanau, przybył tamże Hr. Gottorp (były Król Szwedzki.)

Z Drezna d. 20 Października.

Wczoray była u Dworu wielka uroczystość z powodu zgromadzenia się stanów królestwa. Po nabożeństwie kościelnem, udały się stany do Dworu, gdzie J. K. Mość otoczony swoiemi Ministrami i Radcami rozkazał udzielić im propozycyie od tronu. Wszystkie członki iadły potem u Królewskiego stołu obiad, a w wieczor było liczne zgromadzenie u Dworu.

Z Włoch d. 7 Października.

Mieszkańcy Triopca, handlowego miasta w Kalabryi, otrzymali od Króla Neapolitańskiego pozwolenie wystawienia u siebie portu, przez co powiększy się handel tamteyszy. — Wyrokiem tegoż Monarchy z d. 24 Września postanowiony iest taki sam gruntowy podatek w królestwie Neapolitańskim na rok 1818 iaki był w roku teraźnieyszym 6,150,000 dukatów. Dobra Królewskie, wyiąwszy zwierzyncе i letnie pałace, nie wydaiące żadnych ziemnych płodów, płacą zarowno z innemi podatek gruntowy.

Rozboynik Pupini został z bronią w ręku na drodze z Frescati schwytany i d. 30 Września w Rzymie na rynku Popolo ścięty.

Oyciec S. odwiedził d. 27 Września dawne Forum i amfiteatr Flawiusza, których naprawienie i utrzymanie winien Rzym iego szczodrobliwości. Lud cisnął się do niego i okazywał swą radość z widzenia go zdrowem. — P. Algernon Porcy oddał Kardynałowi Sekretarzowi stanu od Xcia Rejenta kosztowną tabakierę za przysłane mu rękopisma tyczące się spadku Stuartów. — Kardynał Wikaryusz zakazał noszenia pewnych srebrnych grzebieni którémi dziewczęta zdobiły swoie głowy na wzor koron obrazów Matki Boskiey.

Od brzegu niższey Elby d. 19 Października.

W Hamburgu rownie iak w całych Niemczech obchodzona była d. 18 b. m. z wielką uroczystością rocznica bitwy pod Lipskiem.

W Lutym 1818 zgromadzi się seym Norwegski w Chrystyianiia, na który ziedzie Królewicz Następca tronu z synem swoim, Xciem Oskarem Sudermanii. Większa część reprezentantów iest iuż nań obrana.

Rozległa Syberyia, którey mieszkańcy dotąd głęboko uspionemi byli, za usiłowaniami Cesarza Alexandra, którego miłość zarowno na wszystkich rozciąga się poddanych, podnosi się nagle. Miasto Tobolsko szczególniey zakwita; corocznie

staie się pięknieyszem i ludnieyszem; właściciele dóbr stawiaią tam nowe gmachy naywięcey z kamienia, i gdzie były puste mieysca, powstaią nowe ulice, po których toczą się piękne Angielskie powozy. Znayduie się tam iuż teatr Rossyyski, który w zimie, i w lecie daie widowiska, a zamyślaią ieszcze sprowadzić aktorów Francuzkich. Nie zbywa tam na wszelkiego rodzaiu zabawach: w ziemie bywaią kluby, kassina, bale, koncerty, maskarady, które nie wiele rożnią się od dawanych w stolicy państwa. Przez uprawienie okolicznych gruntów, znacznie zimne tamteysze klima złagodniało, i mało co rożni się od klimatu miasta Moskwy. Lubo założony tam uniwersytet nie wiele ieszcze uczniow liczy, ponieważ ukształcenie ludu było dotąd zaniedbane, mądry Monarcha nie oszczędza iednak kosztów na iego utrzymanie. Seminarium nauczycielów lepiey się udało: wyszło iuż z niego wiele nauczycielów do początkowych szkół dla ludu.

TEATR POLSKI w KRAKOWIE.

W przyszłą Sobotę, to iest dnia 8 Listopada 1817 na Benefis JP. Szymona Włodka dane będzie wielkie Dramma w 5 Aktach z niemieckiego tłómaczone pod tytułem: *Don Fernando Infant Ferrary czyli Tryumf Cnoty i Przyiaźni.*

W Krakowie w ulicy Floryiańskiey w Xięgarni Jana Maia pod Nr. 507 znayduie się świeżo z druku wyszłe *Kazanie na 100letnią Pamiątkę Koronacyi Obrazu na Jasney Górze N. Panny Maryi Bóga Rodzicy, Królowey Polskiey*, przez X. Mateusza Dubieckiego, filozofii i prawa Doktora, Kanclerza Kat: Krakowskiego miane d. 8 Września 1817 w Częstochowie in 8vo gr. 15.

DONIESIENIA.

Wydział Dochodów Publicznych i Dóbr Narodowych w Senacie Rządzącym Wolnego, Niepodległego i sciśle Neutralnego Miasta Krakowa i iego Okręgu, podaie do wiadomości, iż w dniu 1 Grudnia r. b. od godziny 10 z rana w Biorze wydziału odbywać się będzie licytacyia publiczna Dzierżawy wieczney Erbpacht ogrodu przy pałacu w Promniku Białym będącego, oraz sprzedarzy tamże Pałacu murowanego. O warunkach oboyga w Biórze Kommissyi Włościańskiey przy ulicy Grodzkiey pod L. 120 wiadomość powziętą bydź może. Tu się tylko nadmienia.

1) Iż każda z tych realności osobno licytowaną będzie dla większey dogodności ubiegaiących są:

2) Co do Pałacu wartość szacunkowa iego stanowi pretium fisci, a tey dziesiąta część vadium.

3) Utrzymuiący się przy kupnie tey ostatniey Realności obowiązany będzie złożyć natychmiast iednę czwartą część wylicytowaney kwoty, drugą podobną część w niesie w dniu 24 Czerwca 1818, a resztuiącą połowę w tymże terminie na pewney hypotece z opłaceniem po 5 od 100 procentu zabespieczy. W Krakowie d. 26 Paźdz. 1817.

Linowski S. P.
Gadomski S. W.

W moc Rezolucyi Wysokiego Trybunału I. Inst. Miasta Wolnego Krakowa z Okręgiem dnia 25 Października r. b. Nr. 3413, ruchomości po niegdy X. Rochu Filipowiczu w domu pod Nr. 107 w ulicy Grodzkiey dnia 4 Listopada r. b. przez publiczną licytacyią sprzedawane będą; a po uskutecznioney teyże druga licytacyia ruchomości po niegdy Angieli z Gintowtów Byszewskiey i Józefie Pietrowiczu składaiące się z garderoby, poiazdów dwóch starych, Xiażek i korali w domu przy Klasztorze XX. Franciszkanow pod Nr. 216 w skutek Rezolucyiow Trybunału dnia 30 Października r. b. 1817 do Nr. 3409 i 3412 zapadłych nastąpi. Dan w Krakowie d. 31 Października 1817.

Olearski, Notaryusz.

Sędzia Trybunału Cywilnego I. Instancyi Województwa Krakowskiego Wyrokiem Trybunału swego d. 18 Stycznia r. b. w Sprawie WW. Ambrożego i Józefa Rupniewskich, zamieszkałych w Gnoynie w Powiecie Szydłowskim, Anny z Rupniewskich Łuniewskiey Wdowy, w Probosławicach w Powiecie Szkalbmierskim, Antoniny z Niemierzyczów Mszaneckiey w assystencyi męża, Ignacego Mszaneckiego w Gnoynie, Zofii z Borzykowskich Dembickiey Wgo Franciszka Dembickiego małżonki, w assystencyi tegóż w Oziębłowie w Powiecie Opatowskim, Rozalii z Borzykowskich Humnickiey Wgo Wincentego Humnickiego małżonki, w assystencyi tegóż czyniącey w Czaięczynie w Powiecie Opatowskim, Józefa Dembickiego w Kachowie, w Powiecie Sandomierskim, z mocy zlewku prawa od W. Konstancyi z Rupniewskich Dembickiey Matki, po ś. p. Jacku Dembickim pozostałey wdowy, Kazimierza Siedleckiego w Woli Pagorskiey w Galicyi, JJWW Wżnych Ignacego, Franciszka, Tekli, Wiktoryi Hrabiów Humnickich Braci i Siostr w dobrach Leszczowie w Galicyi, Floryana Barona Nemeskiego w Głowaczowie w Galicyi zamieszkałych; przeciwko WWżnym Franciszkowi i Karolowi Niemierzyczom w Gnoynie w Powiecie Szydłowskim, Józefowi Borzykowskiemu w Krakowie, Maryannie z Siemiońskich Rupniewskiey Matce i Opiekunce małoletnich Dzieci, Franciszka, Xawery i Ludwiki, po ś. p. Janie Nepomucenie Rupniewkim pozostałych w Słupcu, (których przydanym opiekunem iest JW. Antoni Olizar, zamieszkały w Sułkowie w Powiecie Stopnickim) Karolowi Russockiemu Opiekunowi małoletnich po ś. p. Andrzeiu i Agneszce Niemierzyczach małżonkach, to iest Tekli i Augustynowi Niemierzyczów, w Dobrach Badzychowicach w Pow: Stopnickim, których przydanym Opiekunem iest W. Franciszek Wisniewski, Podsędek Powiatu Szydłowskiego w Szydłowie zamieszkały, nakoniec Urszuli z Niemierzyców Wiśniewskiey w assystencyi Męża W. Franc: Wiśniowskiego, w Szydłowie zamieszkałym; O dział maiątku po ś. p. Xiędzu Szczepanie Rupniewskim pozostałego, zapadłym, delegowany uwiadomia niniejszym, że dobra Glinka i Gorzakiew w Powiecie Szydłowskim, Województwie Krakowskim położone, od Miasta Stopnicy mil dwie od Staszowa mil dwie, od Szydłowa i Rachowa mila iedna, od Chmielnika ¾ mili, od rzeki Wisły mil Cztery odległe, do massy ś. p. Xiędza Szczepana Rupniewskiego należące, w skutek wyroku powyżey z daty powołanego, pod Warunkiem i przez Trybunał Iwszey Instancyi, Województwa Krakowskiego zatwierdzonem, i w kancellaryi pisarza tegoż Sądu złożonemi, na publiczney licytacyi sprzedane będą. — Wzywa więc wszystkich chęć kupna maiących, aby się stawili w dniu 17 Listopada, r. b. 1817 o godzinie 9ty ranney w Krakowie pod Nrem 106 w Domu posiedzeń Trybunału, iako na terminie wyrokiem Trybunału powyżey powołanego, w dniu 10 Września r. b. zapadłym, do przysądzenia przygotowanego wyznaczonym i podania swe do Protokułu wnieśli, poczem daiącemu naywięcey Dobra Glinka, i Gorzakiew przysądzone zostaną. W Krakowie dnia 13 Października 1817.

Podpisano Felix Dwernicki Sędzia delegowany.

Ogrodnik przybyły tu z państw Austryiackich, zaopatrzony wiary godnemi świadectwami, pragnie znaleść w tym kraiu służbę, oświadczaiąc, iż nietylko posiada umieiętność ogrodnictwa, ale nadto umie wystawiać oranżeryie, z których znaczny bydź może użytek, zakładać ogrody na sposób Angielski, robić z wszelkich fruktów napoie, a nadewszystko okazać w tym kraiu użytek z chmielu. Posiada także dobrze myśliwstwo. Życzący sobie iego usług, raczy się do niego zgłosić w ulicy Floryiańskiey pod Nrem 506 na dole u P. Höfelmayera.

Piwowar Porteru, który był w Anglii, umieiący zakładać piece do robienia słodu, i inne potrzebne narzędzia do robienia Porteru, zaopatrzony zaświadczeniami, życzy umieszczenia siebie, wszelako w takiem mieyscu, gdzie znayduią się węgle kamienne lub z łatwością i tanio dostać ich można. Obszernieyszą o nim wiadomość udzieli Piwowar pod 3 Różami w ulicy Swieckiey pod Nrem 344, gdzie także iego świadectwa widzieć można.